

Slovenské knižnice otvárajú dvere do sveta umelej inteligencie

Umelá inteligencia (Artificial intelligence – AI) už nie je iba vedeckým konceptom. Stáva sa súčasťou našej každodennej reality a ovplyvňuje nás viac, ako si predstavujeme. Preto je dôležité, aby sme adekvátne reagovali na jej rýchly nástup, porozumeli jej, zistili, ako funguje a ako ju môžeme efektívne využívať, a ako sa brániť pred jej nástrahami. Svoju nezastupiteľnú rolu vo vzdelávaní verejnosti tu preto zohrávajú aj knižnice – verejné miesta pre všetkých.

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) začalo už v máji 2023 vzdelávať pracovníkov partnerských knižníc, združených v konzorciu Knižnice pre Slovensko, na [podujatí Bibliosféry](#) a pokračovalo na letných seminároch [Umelá inteligencia pre knihovníkov jednoducho a prakticky](#). Tie sa konali v Krajskej knižnici v Žiline, Krajskej knižnici Ľudovíta Štúra vo Zvolene, Krajskej knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove a vo Fablab CVTI SR v Bratislave. Celkovo sa týchto školení zúčastnilo 64 knihovníkov z 28 knižníc z celého Slovenska.



Školenie knihovníkov o AI v Krajskej knižnici P.O. Hviezdoslava v Prešove

Mnohí knihovníci nezaháľali a krátko po osvojení si základných poznatkov o tom, ako AI funguje, čo sú neurónové siete, ako sa vytvárajú prompty a ako pracovať s vybranými nástrojmi (generátory obrázkov, ChatGPT, Bing a iné), začali pripravovať vlastné vzdelávacie aktivity v tejto oblasti.

Po školeniach vedeckej knižnice CVTI SR začali inovatívne digitálne vzdelávanie realizovať napríklad v [Podtatranskej knižnici v Poprade](#). „Účastníci našich workshopov získajú základné znalosti o neurónových sieťach, strojovom učení, spracovaní prirodzeného jazyka a ďalších technikách umelej inteligencie. Workshopy tiež zahŕňajú praktické cvičenia a projekty, ktoré umožňujú účastníkom aplikovať svoje vedomosti a skúsenosti v tvorbe inteligentných aplikácií a riešení reálnych problémov“, konkretizujú z Podtatranskej knižnice.

Nezaostávajú ani kolegovia z [Krajskej knižnice Ľudovíta Štúra vo Zvolene](#). „Získané poznatky zo školení používame pri podujatiach Hrozby internetu a Vitajte v digitálnej ére. So žiakmi základných i stredných škôl pracujeme s ChatGPT, Bardom a generátormi obrázkov. Všimame si, že mládež AI používa, ale chýba im dostatočné vzdelanie, ako ju využívať kriticky a efektívne. Často ju totiž využívajú na písanie seminárnych prác bez toho, aby si overili fakty. Zdôrazňujeme, že AI nie je vhodné používať ako plnohodnotný zdroj informácií. Na podujatiach s deťmi využívame AI napríklad na animovanie nimi nakreslených obrázkov“, uvádza Lenka Malovcová, krajská metodička Krajskej knižnice Ľudovíta Štúra vo Zvolene.



Tvorba animácií v Krajskej knižnici v Žiline

Vzdelávať svojich používateľov plánujú aj ďalšie slovenské knižnice. V Turčianskej knižnici v Martine i v okolitých obciach ešte len pripravujú kurzy pre žiakov, no základné informácie o AI už odovzdali seniorom na podujatí „Odstraňujeme bariéry“. Jedna z účastníčok dokonca priniesla lektorovi na

ochutnávku jahodový koláč, ktorý upiekla na základe receptu vygenerovaného umelou inteligenciou. V neďalekej Krajskej knižnici v Žiline samostatné kurzy pre žiakov o AI taktiež ešte len pripravujú, no už teraz zaviedli do ponuky podujatí pre tých najmenších tvorbu animácií pomocou AI a základné informácie začali odovzdávať aj seniorom na IT kurzoch. Svoje vlastné aktivity v oblasti AI plánujú realizovať v budúcnosti aj mnohé ďalšie slovenské verejné knižnice.

Vedecká knižnica CVTI SR so vzdelávaním knihovníkov nekončí a naďalej bude knihovníkom partnerských knižníc posúvať najnovšie poznatky v tejto dynamickej oblasti. Ako dodáva Eva Kalužáková, koordinátorka smart vzdelávania kreatívnej dielne Fablab CVTI SR: „*Knižnica je to správne miesto na odovzdanie informácií o AI pre všetky vekové kategórie, od detí cez dospelých až po seniorov, a to nielen v teoretickej, ale i praktickej forme. Veľkou pridanou hodnotou vzdelávania je paralelné vzdelávanie učiteľov, ktorí často nemajú iné možnosti ako sa oboznámiť s AI a získané poznatky potom vedia využiť vo vyučovacom procese*“.

Digitálne vzdelávanie knihovníkov zo strany CVTI SR je realizované v rámci spolupráce s partnerskými knižnicami združenými v konzorciu Knižnice pre Slovensko, ktorého cieľom je intenzifikácia využitia knižníc ako miest pre získanie všetkých druhov informácií, celoživotného vzdelávania, počítačových a Industry 4.0 zručností, rozvoja kreativity, podpory inovácií a podnikania pre všetky vekové skupiny obyvateľov. V súčasnosti je jeho súčasťou 44 knižníc z celého Slovenska.

■ [Knižnice pre Slovensko](#)

■ [CVTI SR](#)

Kontakt pre médiá – Komunikačný odbor Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR: tel: 02/59 374 253, tlacove@minedu.sk

Kontakt pre médiá – Centrum vedecko-technických informácií SR: tel: 02/69 253 102, sekretariat@cvtisr.sk